

Program vår 2025

08.03.2025 12:00-15:00: Temadag Navneduker
Nannestad Bygdemuseum
20.03.2025 18:00 -19:00: Årsmøte, Nannestad Bygdemuseum
20.03.2025 19:00: Medlemsmøte med bildevisning v/Ole Johan Røtterud Nannestad Bygdemuseum
07.04.2025 11:00 og 18:30 Historiske glimt ved Bosse Tangen,
Nannestad Bygdemuseum
26.04.2025 12:00: Åpning utstilling Undertøy og nattøy, 1870-
1950, Nannestad Bygdemuseum
05.05.2025 11:00 og 18:30: Historiske glimt v/Bosse Tangen
Nannestad Bygdemuseum
03.06.2025 18:00: Feiring av Skoglefall, Sø-Kringler

Medlemsmøter og aktivitetsskelder Slekt og Foto og annen lokalhistorie annonseres etter hvert. Følg med på e-post, Facebook og historielagets hjemmeside!

Nannestad Historielag

MEDLEMSNYTT
SKOKLA

Vil du støtte oss med din grasrotandel?

NANNESTAD HISTORIELAG

Org.nr. 918405542

32774918405542

NORSK TIPPING

Med vennlig hilsen
Nannestad Historielag
Berit Schei Hagen: Leder

Adr.: Holtervegen 26,
2034 Holter

beritsch.hagen@gmail.com

En del av vår historie, men ikke så lenge siden: Koselig påskepyntet gjerde ved Nannestad kirke, påsken 2021. Foto: Inger Bjørndal Foss

Lederen

Det nærmer seg årsmøte, det blir gjennomført 20. mars. Etter årsmøtet har vi medlemsmøte hvor Ole Johan Røtterud også i år vil ta oss gjennom en bildeserie. Årsmøtedokumenter blir lagt ut på hjemmesida vår og også sendt dere på e-post i god tid før årsmøtet.

Jeg takker av som leder i år, og har gitt valgkomiteen beskjed om at jeg ikke tar gjenvalg i rollen. Jeg kom inn som leder av historielaget i 2019 uten erfaring fra styret, og hadde en bratt læringskurve, som det heter. De fleste styremedlemmene fortsatte i sine roller etter konstituering av styret, så jeg hadde mye god kompetanse rundt meg. Bosse Tangen har også delt av sin erfaring og vist stor hjelpsomhet i hele perioden.

Jeg vil benytte anledningen til å takke dere alle for samarbeidet.

Vi har for tiden problemer med å bemanne opp roller og grupper i historielaget, og jeg håper at flere av medlemmene våre vil være med på aktiviteter.

Det er mye som ligger foran oss, blant annet utvandringsutstilling på museet. Vi har også Kringlerstua Midten, hvor vi har behov for å utføre en del dugnadsarbeid ute og inne. Fortsatt er det veldig mye å ta tak i når det gjelder å dokumentere historie med bilder og andre opplysninger, for eksempel stedsnavn.

Så det er alle muligheter til å gå en aktiv vår i møte, og bidra til å ta vare på og formidle Nannestads historie.

Med dette takker jeg for en aktiv og lærerik tid som leder av Nannestad Historielag.

Berit

Styret:

Berit Schei Hagen	Leder	beritsch.hagen@gmail.com	tlf. 905 84 717
Villy Ruud	Nestleder	vi-ruu@online.no	tlf. 911 68 671
Cato Sand	Kasserer	c-sand@online.no	tlf. 615 38 967
Roy Carlsen	Sekretær	rocarls@online.no	tlf. 928 93 712
Svein Åge Nygård	Styremedlem	sva-nyga@online.no	tlf. 906 14 874
Svein Monsen	Web	sveinlmm@gmail.com	tlf. 905 52 747

Vararepresentanter: Ola Habbestad – Kari Bakken – Carl Harald Holter

Litt om ordtak

Fra eldre tider kommer ord og ordtak vi fremdeles bruker. Noen ganger brukes de riktig, andre ganger har meningen endret seg over tid. Til slutt en strofe fra Håvamål. Vi finner mye fornuftig der også.

Et eksempel på feil bruk er begrepet **kvantesprang**. Opprinnelig betyr det svært forenklet det minste sprang som er mulig for et elektron. I dag brukes det ofte for å beskrive en stor endring, en stor utvikling.

Gå over streken sier vi, når noen gjør noe som ikke passer helt med regler og normer. Fra gammelt av var strekene risset i jorden for å markere partenes områder i tvekamp.

Nesevis kalles de som er frekke og veslevoksne og bryr seg med andres saker. Selve ordet kommer fra norrønt *nasavit* som betyr luktesans og ordet ble brukt om jakthunder med nettopp god luktesans.

Ta luven fra en. Dette bruker vi om en som setter andre i skyggen eller prøver å overgå dem. Opprinnelig var det brukt om en båt som kommer inn på vindsiden av et skip, og derfor tar vinden fra det. Lovart eller luv fra nederlandsk loef betyr vindside.

Fra sjøen kommer også uttrykket å **ta rev i seilene**. Det ble brukt om å minske seilets størrelse ved å binde det opp, mens vi bruker det om å moderere seg.

Slå av en handel kommer fra gammelnorsk *slá kaupi*. Ved avtaler ga partene hverandre et håndtrykk og en tredjemann slo hendene deres fra hverandre. Han var da et vitne på avtalen.

Stå på pinne for en brukes om en som gjør hva som helst for et annet menneske. Det kommer antagelig fra jaktfalker som satt lenket til pinner, klare til å fange byttet for sine eiere.

59. I otta du rise hev du onn-folk få, og gange og garden din vitje. Mangt øyder mann som um morgonen søv; rask er halvveges rik.	59. Ár skal rísa, sá er á yrkjendr fáa, ok ganga síns verka á vit; margt of dvelr, þann er um morgin sefr, hálfir er auðr und hvötum.
---	---

Samlet ord og uttrykk: Inger Bjørndal Foss

Den gamle traktoren

I skogen ved Prestmosen ligger det en gammel traktor, og jeg har ved to anledninger tatt noen bilder av den. Jeg har blitt fortalt at den ble brukt i torvindustrien. Er det noen som vet mer om denne? Merke, bruksmåte eller lignende?

De fem første bildene ble tatt i 2007, og de tre siste i sommer. Noen år har gått, og traktoren er mer sliten nå enn før. En gammel sliter som ligger gjenglempt i skogen. Litt vemodig det også.

Tekst og foto: Inger Bjørndal Foss

Skokla-redaksjonen:

Villy Ruud

vi-ruu@online.no

tlf. 911 68 671

Unni Breen Vinge

un-b-vi@online.no

tlf. 971 71 700

Inger Bjørndal Foss, redaktør

ingerfo@gmail.com

tlf. 922 34 585

Følg oss på vår hjemmeside: <http://nannestadhistorielag.lag247.no/>
og på Facebook, Nannestad Historielag

Årsmøte 2025

Årsmøte i Nannestad Historielag vil bli avholdt torsdag 20. mars 2025 kl. 18.00 - 19.00 på Nannestad Bygdemuseum. Møtet blir gjennomført i forkant av medlemsmøtet samme dag, dette starter kl. 19.

Saksliste:

1. Godkjenning av innkalling og saksliste

2. Konstituering

Valg av møteleder

Valg av møtereferent og to til å undertegne protokollen

3. Styrets årsmelding for 2024

Årsmelding Nannestad Historielag

Årsmelding Nannestad Bygdemuseum

4. Revidert regnskap for 2024

5. Kontingent for 2026

6. Innstilling til årsmøtevedtak for evt. innkomne saker

7. Valg

Årsmøtedokumenter vil bli lagt ut på Nannestad Historielags hjemmeside 2 uker før møtet. Dere vil få en melding om dette.

Med vennlig hilsen

Styret i Nannestad Historielag

Historien om han August

Av Ivar Moholt

Han vokste opp med mange søsken. Dette var helt vanlig på gardene på denne tiden, før århundreskiftet. Store ungeflokker. Noen reiste til Amerika, andre ble boende på gården, andre skaffet seg egen gård. Hos August ble tre søsken boende igjen sammen med sin mor og far. Alle tre søsknene forble ugift.

Det gikk rykter om at August hadde hatt et nært forhold til ei jente, en kjæreste, men hun ble ikke godtatt av familien, så da forble han ugift. Familien hun kom fra hadde alt å si, og en kan vel tro at jenta han var glad i ikke hadde familie med rette statusen i bygda. Det var nemlig stor forskjell på folk på den tiden, fattig og rik, såkalt bra og dårlige folk.

Han bodde og arbeidet hjemme, og etter at faren og moren hadde gått bort ble han eier av gården og skogen. Hans to ugifte søstre bodde også der, så dette kan vel kalles en familiebedrift i dag.

Hans ene søster drev ute og lekte en dag, og tro en rusten spiker inn i benet. Det ble blodforgiftning, og uten antibiotika sto ikke benet til å redde. Det måtte amputeres, og hun fikk trebein som gikk opp til kneet og var festet der. Hun greide seg godt og hjalp til på gården og ble et

drivanes arbeidsjern hele livet. Hun var utadvendt, og lekte med ungene i grenda. De gikk på dans, men da tok hun på seg et spesiallaget trebein med en fjær mellom tråknotten og resten av beinet. Da kunne hun danse med gutta, og dette spesiallagde beinet kalte hun derfor polkabeinet sitt. Det sies at hun var en god dansepartner og ei livat jente.

Hunden på gården, en schæfer kalt Max, var i perioder litt aggressiv, og Krestine med trebeinet skulle han skremme. Schæferen løp fram mot jenta, glefsende og bjeffende, nesten som et villdyr, men Krestine satte

fram trebeinet mot hunden som hogger til beinet så flisene fyker. Jenta tar tak i nakkeskinnet på Max schæfer og rister ham løs fra trebeinet, og den slapp øyeblikkelig taket. Redd smøg den seg unna Krestine, litt flau over sin aggressive oppførsel, men hadde lært at: «En tuller itte me a Krestine.»

I 1939 ble det utarbeidet en plan for omlegging av Åsvegen Kjærstad – Langerud, med antatt omkostning på 334.000 kr for 11 120 m lang og 5 m bred grusvei.

Bjerke kirke – Kringlerdalen

Veien her ble rotelagt i 1826, og det var få utbedringer før i 1890 da strekningen fra Kringlerdalen – Skjennumshagen ble omlagt. I 1918 ble det vurdert å omlegge veien i Bjerkebakken, og veivesenet ble bedt om

å komme med en plan. Dere prisforslag var 7.200 kr. for 260 m.

Herredstyret søkte i 1919 om fylkesbidrag, og viste til at dette var «en viktig tverrforbindelse til de langs bygdens vestsida liggende almenninger og steinbrudd, hvorfra praktisk talt alt bygningsmaterieel både av tre og stein og samt brennved hentes».

Fylkesbidraget ble på 1/5 og anlegget ble levert i 1922.

Vollaugvegen

Denne veien er en fortsettelse av bygdeveien mellom Maura og Vollaug, og dessuten en del av en påtenkt offentlig vei over til Hadeland. Denne veien var 1 344 m og sluttsummen ble ca. 14.000 kr. Veien sto ferdig 17.juni 1941.

Tøla bru – Toftner – Aamodt

Formannskapet ba i 1910 amtsingeniøren om å legge fram en plan for å opparbeide denne veien, men planene ble utsatt til 1913. Herredstyret søkte også om amtsbidrag, og fikk 1/5. Kostnadene var beregnet til 3.700 kr. for 890m.

Informasjon og sitater hentet fra:

Akershus Fylkes Veghistorie, v. Ingeniør J. Gjærum.

Utgitt i 1954, P. Solberg Trykk

Foto: Inger Bjørndal Foss

veien nordover med 300 meter. Dette ble innvilget av Herredstyret, men de måtte følge kravene til amstingeniøren og bekoste arbeidet selv.

Det ble antatt at trafikken fra Langerud kunne nå den rotelagte hovedveien ved å bruke veien over Homledalen, og fra Kringler, Nordby, og Melby med veien over Låkedalen. Forlengelse av Åsvegen nordover kom derfor ikke i gang før i 1909. Det ble vedtatt å bygge veien etter amt-ingeniørens forslag, under forutsetning av at de interesserte sørget for fri grunn og framkjøring av grus og stein.

Strekningen Langerud – Rotua ble overdradd til kontraktør Lars Kaaraasen for 5.900 kr., og sto ferdig 12.okt. 1911. Rotua – Nordby ble overdradd til kontraktør M. O. Ruud for 5.600 kr., og sto ferdig 1. juli 1912.

I juni 1912 besluttet Herredstyret å videreføre veien til Syd-Kringler.

Amtsingeniøren skulle foreta utstikning og innhente anbud. Parsellen mellom Kjonstadhagen og Syd-Kringler ville koste 4.300 kr. Amtstinget bevilget et bidrag på 1/5 av kostnadene. Veien sto ferdig i 1915.

13.des.1919 besluttet Herredstyret å legge om den gamle veien mellom Syd-Kringler til Landhandleriet i Kringlerdalen. Lengden her var 1070 m og kostnaden var beregnet til 16.500, og Fylkestinget bidro med 1/5. Anlegget ble overlevert 29.sept.1922.

Høsten 1921 ble det påbegynt arbeid på veien fra Økern, mellom Breengårdene, over Leira, (ca. 100 m ovenfor den gamle brua), fram til Maura, og inn på den gamle bygdeveien til Bjerke. Lengden her var 1 842 m, og kostnaden ble 57.316 kr. Fylkesbidraget var 1/4.

Åsvegen var nå sammenhengende på vestre side av bygda, men noen utbedringer ble foretatt. Harstad bru ble ombygd i 1929-30. vinteren 1933-34 ble «Pesamosvingen» påbegynt. Lengde var 160 m, og kostnaden 7 000 kr. Dette var en del av arbeidet med å skaffe jobb til arbeidsledige.

Begge trebeina henger nå på museet, og en kan tydelig se at hundekjeften hadde hatt godt grep i trebeinet.

Den andre søstera var i hele sitt liv innejente, og likte kjøkken og matlaging best. Det fortelles ikke om noen spesielle hendelser, så vi antar at hun var en beskjeden, stille og rolig jente som utførte sine oppgaver på kjøkkenet og hjalp til på gården. Hun ble vel den som sørget for mat, klær, vasking og fjøsstell i den lille familien på gården. Hun var nesten som en husmor i familien.

August spiste spekesild og graut på følgende måte: Han tok et veatre fra stabelen ved svartovnen, en flis ble spikket ut med slirekniven som han alltid bar på seg.

Han la denne flisa bred og glatt på bordet, og la silda rett oppå flisa. Silda ble rensert og spist med smør, potet og flatbrød. Deretter ble alt avskjær og sildesøl samlet opp på flisa, og han puttet så det hele inn i komfyrovnens som alltid var varm av vedfyringen. Det ble fyrte hele året, sommer som vinter. Dette var koke- og steke-mulighetene på kjøkkenet, ingen elektrisitet den gang. En kan tenke seg at det ble ulidelig varmt om sommeren med vedfyring på kjøkkenet, tross alle åpne vinduer og dører, men dette var slik det var på den tiden.

August hadde sin egen treskje. Denne var oppbevart stukket inn i en sprekk i tømmerveggen bak plassen der August satt ved bordet. Han spiste graut, suppe og skjemat med treskjea. Når han var ferdig spist, slikket han av sleiva, meget omhyggelig, og satte den tilbake i sprekkene i tømmerveggen. Der sto den til neste måltid, klar til bruk. Det var helt naturlig at fluer og annet var på, det hørtes fluesurrelyder over hele kjøkkenet i gamle dager. Fluene var fast inventar i husene på den tiden.

Han hadde også en egen spesialitet han August. Med egen kniv snittet han av skorpa på brødsnivene, disse ble raskt puttet i lommen. Senere utover dagen ble brødsorpene gitt som godbiter til hunden eller hesten.

Det var et meget godt forhold mellom dyra, søstrene og August. Gamle bilder viser folk og hunder sammen på stabburstrappa, og hester og føll som ble kost med på gårdstunet. Til og med grisene og hønene rusler fritt rundt ute på gårdsplassen, mellom husene.

Det var en gårdsgutt på gården, han Johan. Han var uunnværlig, kunne brukes til alt, som hestekjøring med melk til meieriet, lunning av tømmer og ved hjem fra skogen, og hjelp på fjøset og i stallen. Han var selvfølgelig med i alle onner, som slåttonn, potetonn, hele kornproduksjonen og under treskinga. Ja, i det hele tatt en altmuligmann. August og drengen var sammen om alt som foregikk på gården. De hang sammen som erteris.

Hestene var August's gode venner, og han stelte godt med dem. En dag ble det bakt noen småkaker av det brune, hardstekte slaget, Kneppkaker. Disse lå på kjøkken-benken til avkjøling. August så kakene og puttet dem i lomma. Han tenkte vel at dette var mislykket bakst som hadde blitt brent, ødelagt. Dette var godbit snadder for hesten, tenkte August. Hesten fikk noen fine munnfuller, men bakemesteren, søstera, fikk aldri vite hvor kakene var blitt av. Alle var mistenkt, men gårdsgutten, som var særdeles glad i småkaker, fikk kanskje skylden til slutt. Men August og hesten kjente hemmeligheten, og de hadde hatt en god og koselig stund sammen i stallen.

August hadde gammel Bjerke-dialekt, med mange ord og uttrykk som er borte fra dagligtalen i dag. Vi som var unge i 1950-åra måtte av og til få en forklaring på mye av det han snakket om, tekniske ord og uttrykk fra gårdslivet. F.eks. «Stikk opp i lyva og hent jønnstauern som ligg attunner embetsvogna, så kan di bæran utpå jordet og settan opp på henne sia tå henga attme stauerhauen og tråvinnen. Og gløm nå itte å ta me vassspannet utat etter meddasvila, hels tyster vi i hæl uti ukta. Å gløm itte att ausa, noe må vi drikke tur, en kan itte drikke rett tur butten.»

Slik dialekt hadde vi ikke hørt før. August var full av slike ord og uttrykk.

August hadde vært med som grensevakt i 1905. Det kunne bli krig mellom Sverige og Norge. Hele militæravdelingen som August tjenestegjorde i var stasjonert på Aur og Gardermoen. Alle lå i telt, dette var datidens militærinnkvartering for soldatene. Hans tropp marsjerte til Hoel gård i Maura, der var det er stor og bred slipestein. Denne ble benyttet til oppsliping av sabler. Disse ble fraktet i kasser til Hoel gård. Der ble de oppslipt og kjørt tilbake til Gardermoen. Transportavdelingen besto av

Åsvegen

Leirelva deler Nannestad i to fra nord til syd, og bebyggelsen på vestsiden var henvist til tverrvegene for å komme over til gjennomgangsvegene på østsiden. Høsten 1856 ble det foretatt en undersøkelse av strekningen mellom Kjerstadsletta og Langerud, og amtsingeniøren videresendte sine resultater til amtmannen. Utgangspunktet var at veien gikk over Kjerstadsletta, forbi Finstad og videre langs åsen til Langerud. Bygdeveiene fra Elton, Trøgstad og Slattum skulle forlenges og settes i forbindelse med den nye veien.

I Morgenbladet 1. oktober 1859 sto det: «I Anledning af besluttet Oparbeidelse af 2de Bygdeveie i Holter Annex fra Kjerstad Grinden til Eltonteiet og fra Slattumteiet til Trøgstadstuen samt ligeledes af en Bygdevei fra Laakedals Bro i Nannestad Hovedsogn til Kringler i Bjerke Annex afholdes Anbudsmøte paa de repective Aasteder, ved Kjerstadgrinden den 20de, ved Slattumteiet den 21de og ved Laakedals Bro den 22de October, hvorunder Anbud mottages paa Oparbeidelse af det Hele eller af Dele af de paaviste Veilinjer overensstemmende med fremlæggenes Profiler og Conditioner.»

Anbudet var 396 spd.100 skill., og strekningen var 6 412 alen og 6 alen bredde på strekningen Kjerstadgrinna til Eltonteiet. Trøgstadstua til Slattum var 3 625 alen med 6 alen bredde, og anbudet her var 321 spd. 30 skill.

13.mai 1862 besluttet herredstyret å videreføre veien nordover fra Slattumteiet til Langerud. 400 spd. ble bevilget, og veien ble ferdig samme år. Alt i alt var Åsvegen fra Kjerstadgrinna til Langerud ferdig i 1862.

I oktober 1891 fikk kontraktør Martin Ruud overdradd arbeidet med å utbedre veien i Kringlerbakken ned til Sagvelta og brua. Utgiftene var beregnet til 4.424 kr. for en lengde på 680 m, og arbeidet sto ferdig 12.okt.1892.

Veien mellom Kringlerdalen og Økern hadde vært rotelagt siden 1826. I 1894 søkte eierne av Laumb, Breen, Døli og Økern om å få forlenge

Herfra går:

Statsbidr. til lærerlønn	16370
Ref. fra andre komuner	700
Husleie, Morud	120
Statsbidr. for innløsning	83
Fylkesbidr. til legeundersøkelse	315

Engelstad skole

Stensgård skole

Løken skole

Foto: Inger Bjørndal Foss

Litt mer fra Romerikes Blad, 8.juli 1910:

Nannestad.

I henhold til lov om sykeforsikring av 18de september 1909 opfordres herved de arbeidere mænd og kvinder, som har fylt 21 aar og som ifølge nævnte lovs x 43 antas at være stemmeberettigede, til inden 1ste aug.1910 at melde sig til et medlem av den herredstyret valgte mandtalsnævnd for Nannestad hovedsogn hos Ole Borhaug Hombler eller Ingv. Asmold Enger, for Holter sogn hos Hans Trøgstad eller Carl Brotnow, for Bjerke sogn hos Olaf Ruud eller A. Sibbern Kopperud for i henhold til samme lovs x44 senere at kunne delta i valg av styre for kredskassen.

Arbeidsgivere anmodes om at anmelde de hos dem beskjæftigede arbeidere og tjenere.

Ligeledes opfordres herved de arbeidsgivere, som har fylt 21 aar, og som antas at blive indskudspliktige til kredssykekassen at melde sig til et av de nævnte medlemmer inden foran nævnte tidsfrist for at kunne optas i stemmeretsmandtallet.

Nannestad, 30.Juni 1910

Olaf Ruud,

formann i nævnden

hester som trakk solide vogner opplastet med sabelkassene. Datidens trailere.

Etter August's død ble det tatt en storrengjøring på rommet hans, og det ble funnet kilovis med krutt. Dette lå i en lærretsekk oppi en kiste. Han var vel forberedt til å møte svensken. En kunne aldri være trygg for slike fiendtlige naboer. I over 50 år hadde kruttet ligget i kisten under senga hans, så takk og lov at det ikke ble ildebrann.

En annen årsak til kruttlageret kunne være at han drev som bygde-slakter. Den gangen ladet man sine egne patroner med krutt og kule til bruk i griseslaktemasken som var avlivningsverktøyet.

August ble gammel, og han og søstera med trebeinet solgte derfor gården, men hadde lov å bo der så lenge de levde. En vanlig avtale mellom gammel og ny eier.

De nye eierne fikk barn, og August og Krestine ble nesten som bestefar og bestemor for disse ungene. De levde nå sammen som en familie på gården, og utallige bilder fra gamle album viser August og Krestine sammen med den nye slekten.

August var en snill og god mann, og kjøpte dyre og fine gaver til alle på gården. I 1949 var barnesykler en sjeldenhet, ofte arvet barna sykler etter voksne. Disse syklene var reparert såpass at de kunne brukes ved å stå i ramma og trække på herresykkelen, eller skreve over og trække på en altfor stor damesykkel. Dette var det nærmeste en kom sykling i gamle dager.

August kjøpte fra Amerika nye sykler til begge barna på gården, en pikesykkel og en guttesykkel. Vi hadde aldri sett så fine sykler. Vi gikk mann av huse for å se på disse vidunderne. Blanklakkerte sykler med skvettlapper og kattøye på bakskjermen, og så lykt foran med dynamo på hjulet. Men pikesykkelen var prikken over i-en: Et sykkelnett spunnet sammen av blomstrete, fargede tråder satt sammen i

mønster, nesten som strikket. Dette pyntet opp baksjermene under bagasjebrettet og nedover mot navet. Meget dekorativt og et skikkelig blikkfang.

Tenk for en oppmerksomhet dette fikk når alle som kom på meieriet etter melk fikk se ungjenta fra gården med amerikasykkelen sin. Da ble det prata på meieritrappa kan en tenke: «Nei den Augusten, den Augusten. Han var enestående snill.»

Syklene hadde også noe vi ikke var vant med, navbrems bak og håndbrems foran. Tenk at det fantes sykler med slikt utstyr. «Bremsen på begge hjul, som virket.» Slik luksus var ukjent for oss, og dette snakket vi om i bygda. «Att det går an.»

August og Krestine levde til etter krigen, og bidro med sine utallige fortellinger, historier og livserfaring til at slike historier fra gamledager ikke går i glemmeboken.

Bildene av August og Krestine er utlånt av Ivar Moholt.

Bilder av trebena: Berit Schei Hagen

Redaktøren bemerker: Jeg hadde ikke noe bilde av Max, så da ble det lagt inn et bilde av en sørlending, den sorte schæferen Loyd. Visstnok verdens snilleste, men kan se litt skummel ut på bildet her. Bildet er tatt av min morfar, Thomas Thomasen. Øvrige bilder fra mitt arkiv.

Julemøte

11. desember var Nannestad Historielag invitert til å ha julemøte i strusset hos Eva og Alf på Vesle-Eik.

Det ble en veldig hyggelig kveld med masse god mat – medisterkaker, brød fra bakerovnen og værterbrød og julekaker.

Det var ikke stort oppmøte, men vi fikk godt selskap av medlemmer i Grønn kirkering.

Tekst og foto: Berit Schei Hagen

4. Budgett for 1929-30:

A. Lærerlønninger:

Storskolen 326 uker a kr. 60 – kr. 19560

Småskolen 204 uker a kr.50 – kr. 10200

Til sammen kr. 29760

B. Godtgj. til Hurdal for barn f. Sandsnessester kr. 1050

C. Barns innlosjeringsbidrag kr. 150

D. Kom. tilskudd til lerervikarkassen kr. 180

E. Ved og renhold:

Finstad kr. 450 / Løken kr.500 / Slattum kr.600

Engelstad kr.500 / Fjellet kr.750 / Kringler kr.500

Stensgård kr. 400 / Morud kr. 750

Til sammen kr.4450

F. Lysabonnement kr. 350

G. Brannkontingent kr. 500

H. Vedlikehold

Finstad kr.100 / Løken kr.250 / Slattum kr.350

Engelstad kr.100 / Fjellet kr.650 / Kringler kr.215

Morud kr.285 / Stensgård kr.150

Til sammen kr. 2100

I. Anskaffelser av skolemateriel kr. 1500

J. Pensjon kr. 250

K. Abnorme barn kr. 500

L. Legeundersøkelse av skolebarn kr. 600

M. Tilfeldige utgifter kr. 810

N. Nybygg:

Maling av Morud skole og lerebolig 2800

Gjerde ved Slattum skole 150

Takrenner, do 200 kr. 3150

O. Ombyggn. av låve ved Finstad 750

Refusj. til hr. Eskerud for vannl. 265 kr. 1015

Tils. brutto

kr. 46365

Det er dette som så, etter innstilling fra byggets konsulenter, fra byggekomiteen og fra formannskapet er forelagt kommunestyret til avgjørelse som sak 117/62 i møte den 12.nov, d.å.

Under henvisning til skolelovens §8 punkt 1, hvor det heter: «Komunane skal syta for – osv» gir behandlingen av denne sak neppe grunnlag for påstand om formell feil.

Ser en så på kommunestyrets enst. oppslutninger om skolestyrets innstillinger – oppslutninger etter tilråing fra formannskapet – tyder dette på at formannskapet har hatt tillit til skolestyret, og det er da trist, på grunnlag av forannevnte referater, å måtte konstatere at denne tilliten ikke er gjensidig.

Holter den 22.nov, 1962. Willy Moe

8.mars 1929:

Nannestad skolestyre

Møte 4-3. Form. Syltevik

1.Referat.

- a) Skr. fra avskrivningskontoret "Yost" ang. mangfoldiggjørelse av eksamensoppgaver.
- b) Skr. Fra bokhandler C. Monsen ang. katalog over undervisningsmateriel.
- c) Skr. Fra Monsen og Parmann ang. kartlaas og "Leremiddelbladet".
- d) Skr. Fra fylket ang. refusjoner for skolebygging.

2. Andr. Fra lærer Eskerud om å få dekket de utgifter han har hatt til vannledning ved Slattum skoles lærerbolig. Enst.innv.

3. Ang. klassesdeling ved Fjellets skole og skr. fra kreds styret ved Slattum skole med and. om opprettelse av en ny klasse.

Efter en del debat foreslog pastor Christie: Unner henvisning til at § 4 punkt 2 og 3, i lov av 13.mai 1927 nr.1 er blitt ophevet, siden departementets skrivelse av 27-1-28, tillater man sig at søke om at Fjellet skole fortsatt blir 6 delt. Dette vedtokes med 11 mot 4 st.

Skr. fra Slattum utsattes efter dette til senere i møtet.

Filmkveld 23.01.25

Det var en engasjert forsamling som møtte opp til Filmkveld i Nannestad Bygdemuseum. Historielaget har nylig digitalisert filmer som ble produsert i samarbeid med Nannestad Bondekvinneag fra 1970-årene.

Ivar Moholt ledet oss gjennom filmene. Han og Ole Vollaug med flere hadde gjort et godt forarbeid, og hadde navn på de fleste deltakerne. Her var mange som gjenkjente de som var aktive med tægerhøsting og bearbeiding, matlaging, skogsarbeid og annet.

Vi fikk også se saueklipping og bearbeiding av ull på Folkemuseet – de hadde sendt en bil for å hente 2 sauer i Bjørsokn! Damene som klipte, karda og spant var fra Nannestad.

Til slutt kom høydepunktet, en film som var produsert på Vollaug og viste slåttonnarbeid før i tida. Det var mange kjente «skuespillere» her.

Efter filmvisningen hadde arrangementskomiteen kaffe og påsmurt julekake klar. Det veldig godt oppmøte, på tross av et elendig vær med mye snø!

Da det ikke var tid til «å gå i dybden» på filmene, tilbyr Ivar en visning med mulighet for å se nøyer på detaljer mandag formiddag.

Tekst og foto: Berit Schei Hagen

Romerikes Blad tirsdag 30. mai 1916

Romerikinger møtes alltid paa

Cafe «Norrøna»

Grønsen 19 (Kaffistovas forrige lokale) Kristiania

Bibliotekdrift i Nannestad gjennom 200 år

Av Kari Holst-Larsen

Kort om bibliotekdrift i Nannestad fra Henrik Wergeland til nytt bibliotek i Nannestad kommunehus.

Første boksamling i Nannestad er fra 1831. Almuebogsamlingen ble etablert ved hjelp av Henrik Wergeland. Wergeland var involvert i flere biblioteksamlinger i Akershus og Hedmark. Han bidro selv med bøker til samlingene, og i Nannestad finnes fortsatt noen eksemplarer som vi tror stammer fra Wergeland. Han ble skuffet da det ikke var kommet nye bøker i samlingen etter ett og et halvt år. Biblioteket «sovnet» etter hvert inn og Wergeland skal ha uttrykt at nannestadsokningene var like trege som leira vi vokste opp på.

I løpet av 1800 tallet ble det gjort flere forsøk på å opprette nye boksamlinger ifølge Nannestad bygdebok. Allerede i 1839 ble biblioteksaken behandlet både i formannskap og kommunestyret. I 1842 ble det bestemt at 20 spd av bygdemagasinet fond skulle brukes til grunnleggelse av et almuebibliotek. En ny sak kom opp i formannskapet i 1850, men saken ble utsatt. Ifølge Bygdeboka ble boksamlingen som tradisjonelt var oppbevart på Eker faste skole, rundt 1860 flyttet over til det nye kommunelokalet. Mye tyder på at boksamlingen, eller rester av den har eksistert igjennom 1800 tallet.

Sannsynligvis ble det først i 1877 opprettet et folkebibliotek, Nannestad Almuebibliotek. Heller ikke denne gangen nådde bibliotekets levetid utover de 10 årene det var bevilget bidrag for. Både bygdeboka og protokoller i biblioteket forteller om at en ungdomsforening i Nannestad drev en boksamling, men det finnes ingen dokumentasjon i biblioteket om hvilken periode denne var aktivt.

I 1906 sendte pastor FR. Stabell et skriv til formannskapet i forbindelse med at ovennevnte ungdomsforening ble oppløst. Kommunene ble tilbudt de gjenværende bøkene og en kassabeholdning på i underkant av 200 kroner til opprettelse av et kommunalt bibliotek. Nannestad kommune takket ja til gaven. Bibliotekets protokoller viser at bøkene stammer fra flere av de tidligere boksamlingene. Det ble etablert et styre

26.november 1962:

Behandling av byggesak – Løken skole i Nannestad

Da referatene fra nevnte saksbehandling i kommunestyret og nå senest i skolestyret kan virke noe forvirrende, i forhold til fakta, ber en om å få dokumentere følgende:

1. Spørsmålet om ombygging og tilbygg ved Løken skole ble tatt opp i skolestyret den 26.oktober 1961, som sak nr. 77/61, med følgende enst. vedtak:
«Til plan- og byggekomite for tilbygg og omlegging av fyringsanlegg ved Løken skole oppnevnes tilsynsnemda ved Løken skole»
2. I tilleggsskriv 28.okt.1961 foreslår skoleinspektøren arkitektene Fosse og Aasen antatt som arkitekter for bygget.
3. Skolestyrets forslag sammen med skoleinspektørens forslag ble behandlet av kommunestyret den 1. desember 1961, som sak 95/61, med følgende enst. vedtak: «Skolestyrets framlegg godkjennes»
Som arkitekter antas herrene Fosse og Aasen.
Det forutsettes at planene forelegges kommunestyret til godkjenning før eventuelt byggearbeide blir satt i gang.
4. Den valgte byggekomite sammen med arkt. utarbeidet et omfattende forslag, vedlagt plantegning og foreløpig kostnadsoverslag, for ombygging av det gamle skolehus og nybygg.
Dette forslaget ble behandlet i Nannestad skolestyre den 3.april 1962 som sak 21/62 med følgende enst. vedtak: «De framlagte planer godkjennes.»
5. Dette er så behandlet i kommunestyret den 28.mai 1962 som sak 60/62 med følgende enst. vedtak: «a. Skolestyrets vedtak 3.4.62, sak 21, tiltres. B, Det søkes om vanlig fylkestilskott til ombygging og nybygg. c. Skolestyret gis fullmakt til å igangsette ominnredningsarbeidet i det gamle skolehus. d. Omkostningene dekkes av post XVI.B.5.c. som tilføres kr. 80 000 fra skolebyggefondet.
6. Etter dette er så ombyggingsarbeidene satt i gang og for det vesentligste fullført. Byggekomiteen sammen med arkt. har lyst nybygget ut på anbud.

Etter en slik utbygging vil Fjellet skole fullt ut kunne tilfredsstille kravene til en sentralskole for de to kretser. Med andre ord: ved å slå de to kretser sammen og legge ned Engelstad skole, vil en kunne begrense investeringene til halvparten – i alt har komiteen regnet med at det vil spares kr. 275 000 – hvorav 167 000 på kommunen alene.

En oppsetting av de beregnede driftsutgifter ved de to alternativer viser at etter en sentralisering vil samfunnet årlig spare 17 000 kr. i driftsutgifter.

Komiteens formann har vært skolestyreformann Willy Moe og de øvrige medlemmer: Paust K. Løcken, Aase Bakken, Astri Habberstad, Elna Bergerud, Carl Grasmø, Bjarne Holter.

Innstillingen ble ikke gjenstand for debatt i møtet i går, bare oversendt de to kretser.

3. februar 1981

Engelstad skole restaureres?

Nannestad formannskap har bevilget 20 000 kroner til planlegging av en full restaurering av den gamle Engelstad skole. Det er kommunens faste byggekomite som foreløpig er kommet fram til at bygningen bør istandsettes for å gi rom til fire fullverdige familieleiligheter. Før en endelig avgjørelse om dette blir tatt, er det nødvendig med en kostnadsberegning og planlegging av hele restaureringsprosjektet.

Kommunens tekniske etat har ikke selv kapasitet til å utføre disse beregningene, og arbeidet blir overlatt arkitekt Gudmund Tangen, som har påtatt seg arbeidet.

Byggekomiteens foreløpige anbefaling om restaurering av Engelstad skole ble gitt ut fra alternativene, enten istandsettelse av bygningen eller bygging av fire nye leiligheter.

Foto hentet fra Romerikes Blad

og i 1908 åpnet Nannestad folkebogsamling i det gamle kommunehuset. Siden da har det vært kontinuerlig bibliotekdrift i Nannestad. Marie Nordby drev biblioteket nesten sammenhengende fra 1908 til 1952. Da var hun 81 år og ba om å «fratre sin stilling». Hun var Nannestads første bibliotekar, og fikk utvidet boktilbudet til Lyngås og Steinsgård. Det ble også en transportordning av bøker i 1949, sørover og nordover i bygda. Siste tiden fikk hun hjelp av Sigrid Kilde, som drev biblioteket frem til biblioteket flyttet inn i Nannestad ungdomsskole i 1965.

I denne forbindelsen ble Lille Laache, som mange fortsatt forbinder med

biblioteket på ungdomskolen, ansatt som biblioteksjef. I hennes tid tok biblioteket seg veldig opp med tanke på åpningstider og utlån tidlig på 70-tallet. Hun arrangerte forfatterkvelder og opprettet blant annet en utlånsordning for grafiske trykk, også kalt artotek. Gjennom flere år

syklet hun rundt med bøker til lånere som ikke lenger kunne komme seg til biblioteket. En tjeneste Unni Breen Vinge videreførte i mange år. Lilla var en stor kulturpersonlighet i bygda. Aslaug Westby ble biblioteksjef i 1989, etter at Lilla dessverre omkom i en bilulykke.

I Aslaugs tid var det mange ulike planer for ny plassering av biblioteket. Til slutt landet avgjørelsen på Granåsgården, og biblioteket som etter hvert skiftet navn til Nannestad bibliotek flyttet inn i nyoppussede lokaler i 1998, under Aslaugs ledelse. Sammen med Anne Gunhild Mosbakk fikk hun bibliotekets katalog lagt over fra den fysiske kortkatalogen til en elektronisk katalog. Bibliotekskatalogene på internett var et stort fremskritt som lettet lånesamarbeidet bibliotekene imellom. Anne Gunhild ble selv biblioteksjef da Aslaug ga seg etter 10 år som sjef.

Siden 2008 har Kari Holst-Larsen vært biblioteksjef i Nannestad. Under hennes tid ble Bibliotekloven revidert og i denne forbindelsen fikk biblioteket et nytt samfunnsoppdrag. Biblioteket har blitt en viktig møteplass og en arena for samtale og debatt. Kari har vært med på å utvikle biblioteket i denne retningen.

Foto: Inger Bjørndal Foss

Med prosjektmidler fra Nasjonalbiblioteket ble biblioteklokalene rustet opp med lyd, lys og annet utstyr, og ble en viktig kulturarena i bygda, Biblioteket flyttet inn i nye flotte lokaler i Nannestad kommunehus i mai 2023.

Øvrige foto: Unni Breen Vinge

Unnis lille

Da jeg var liten, var verden også liten. Afrika var rett på andre siden av Hadelandsåsen, og Kina var cirka tre spadetak rett ned i jorden vi gikk på. Verden var befolket av et sånn passelig antall mennesker og mange av disse forvandlet seg ofte til cowboys og indianere. Vi gikk i hønsehuset og fant fjær, og vi malte oss med vannfarger. Helt plutselig var vi høvding «Tapre Ulv» eller noe lignende.

Nede ved Leirelva lå det hytter av granbar og fetteren vår hadde et fort laget av papirsekker. En gang forsøkte vi å livberge oss på en død høne som vi fant i elva, men stanken var overveldende. Ingen av oss hadde særlig appetitt akkurat da. Lykken var å få kjøpe kruttlapper. Da «panget» det over hele gården. Vi var smarte, stakk alltid cowboyhatten rundt hjørnet først, før vi våget oss fram. Den som skøyt på hatten hadde dummet seg ut. Vi ble jevnlig overmannet og bundet til et eller annet tre. Så var det å stå der og håpe at en ble sluppet løs til middagsmaten var ferdig. Jeg kan ikke huske at vi glemte å løslate fangen noen gang. Kanskje det er best at jeg stikker ut og sjekker? Men forresten, etter cirka førti år så kan det vel i grunnen være.

I arkivet til Romerikes Blad finnes litt av hvert, og her er noen klipp om skolene i bygda:

2. mars 1956:

Nedlegg Engelstad skole og spar 275 000 kroner

Og 17000 kroner i årlige driftsutgifter. Klar innstilling fra skolestyret i går.

I Nannestad skolestyres møte i går kveld ble utredningen fra skolestyrekomiteen for Engelstad og Fjellet kretser lagt fram. Den bringer ingen konklusjon om hva som er best: full restaurering av Engelstad skole eller barna fraktet til Fjellet, der skolebygningene i alle høve må få tilbygg. Men med de tall som innstillingen bringer fram, er det tindrende klart valg, når saken skal avgjøres etter å ha vært sendt til de to kretser til uttalelse.

Komiteen har kommet til følgende minstekrav for restaurering og utbygging av Engelstad skole:

- Det gamle skolehus restaureres.
- Det bygges et tilbygg med kjelleretg. Inneholdende bad og water, i 1.etg. sløydsal m/materialrom. I 2.etg. lærerrom og Skolekjøkken.
- Det gamle uthus rives og avløses av et nytt som inneholder vedrom, redskaps- og uværskur.
- Lekeplassen utvides til minstemål 60 x 40 m.

For utvidelse av Fjellet skole er disse minstekrav satt opp:

- Kjelleretg. Med water og sentralfyr.
- I 1.etg. klasserom på 56 kvm. og lærerrom
- I 2.etg. håndarbeidsrom og materiellrom
- Gymnastikksal bør planlegges og tilbygget reises i mur.

Alf Myrhaug har på komiteens oppfordring lager enkle riss med løse kalkyler over hvordan utbyggingen kan gjennomføres. Etter dette kan en restaurering av den gamle Engelstad skole med utbygging etter de opptrukne retningslinjer løst anslås til ca. kr. 272 300.

En utbygging av Fjellet skole i mur og med sentralvarme innlagt i det gamle og det nye skolehus, etter komiteens forslag, vil koste noenlunde det samme.